

52. SPLITSKO LJETO BALET SPLITSKOG HNK

Tisućljeća tradicije plesa među Židovima došla su do izražaja u Splitu

Život čudesne kao prolog uspj

Piše **Branimir Pofuk**

Pišući nedavno o izraelskoj plesnoj trupi Vertigo pozvao sam se na tisućljeća tradicije plesa među Židovima. Spomenuo sam tamo i Yehudit Arnon, djevojku koja je plesom preživjela Auschwitz.

Zato sam neki dan u Splitu, kada sam upoznao tu rastom izuzetno malu, a duhom još uvijek divovski veliku ženu, razgovor počeo upravo pitanjem slaže li se i ona da su Židovi narod na poseban način predodređen, izabran za ples. Odgovor je bio niječan.

Razgovor s Mengeleom

Za Yehudit Arnon ples je univerzalni ljudski jezik s mnogo narječja, jer ljudi se u različitim podnebljima i okruženjima različito i kreću. A njeno je čvrsto uvjerenje da je ples, zapravo, svaki pokret, a svaki pokret istodobno je i znak života. Upravo zato njenu su dječju maštu,

dok je odrastala u češkom gradiću Komárnom u kojem je rođena, zao kupljale kamene klasicističke skulpture na tamošnjim zgradama. Zamisljala je kako bi izgledao sljedeći pokret nepomičnih likova. U nacistički logor otpremljena je skupa s roditeljima koji su tamo i skončali. Oca je posljednji put vidjela kada su ih razdvojili odmah po iskrcavanju iz jezičnog vlaka, a zbog majke, za čije je zdravlje bila zabrinuta, usudila se obratiti samom doktoru Mengeleu koji je vršio selekciju.

Odgovorio joj je pristojno i ostavio je u iluziji da je ljubazan liječnik. Sve dok nije ostala i bez majke. No, njen snažni duh ništa nije moglo skrsiti. Kao u Benignijevom filmu "Život je lijep", neprestano je tražila načine kako da sebi i svim svojim supatnicama stvori sićušne znakove ljepote i ljudskosti, privid smisla usred sveopćeg zla.

Kada je u logoru Birkenau morala skupa s drugim logorašicama besmisleno prenositi teško kamenje

s jedne hrpe na drugu, napravila bi znak na kamenu koji je nosila i bila neizmerno sretna i ludo ponosna kada bi taj isti, njezin kamen, ponovo došao u njene izmučene ruke.

Ramija Beera, autora predstave 'Magnum', plesno je obrazovala velika Yehudit Arnon

Služila se svojim spretnim tijelom. Plesala je, skakala, penjala se na nemoguća mjesta misleći kako ionako ne bi bilo ništa strašno na takvom mjestu skrsiti vrat i osloboditi se patnji.

Zbog te svoje višjivosti i vedrine bila je odabrana da sudjeluje u programu koji je trebao zabaviti nacističke za Božić 1944. S druge strane bila je pomirena sa sudbinom, što joj je dalo hrabrosti da odbije uveseļjavati mučitelje. Dok je za kaznu morala satima stajati na snijegu,

zavjetovala se da će, ako preživi, čitav svoj život posvetiti plesu.

Samouka učiteljica

Preživjela je. Ali, u baletnu školu u Budimpešti nisu je primili jer je imala već 19 godina. Tako je ostala samouka. Slijedeći svoje instinkte postala je i pedagog i mnogo više od toga za židovsku siročad kojoj je plesom i pokretom vraćala volju i vjeru u život. Kao aktivan član cionističkog pokreta u Budimpešti je u to vrijeme upoznala i supruga s kojim je u braku već 60 godina. Ubrzo su se odselili u Palestinu, u novostvorenu državu Izrael i sudjelovali u osnivanju kibuca Gaaton u sjevernoj Galileji, a u njemu danas jedne od najznačajnijih izraelskih trupa za suvremeni ples, Kibbutz Contemporary Dance Company. Yehudit Arnon plesom je pobijedila i ono najgore, sjećanje na strašnu prošlost. Kada je danas unuci, djeca njene tri kćeri, pitaju za oznaku "A 22103" istetoviranu na njenoj lijevoj

REMIJERNO IZVEO 'MAGNUM' RAMIJA BEERA

Urnebesne ovacije splitske publike

Splitska publika je neke od odabranih prizora prije nekoliko godina mogla vidjeti i u izvedbi izraelskih plesača iz trupe Ramija Beera. Njegovih troje asistenata naporno je radilo puna tri mjeseca sa splitskim ansamblom, a posljednjih tjedan dana i on sam. Rezultat je veliki iskorak, očaravajuće ovladavanje novim jezikom pokreta našeg ansambla. Pitao sam Beera nakon preksinoćne premijere bi li njegov ansambl mogao izvesti "Labude jezero" na takvoj razini kako je splitski ansambl izveo njegove nadahnute, općom ljudskom, plesnom, a često i političkom (uvijek mirotvornom) simbolikom nabijene koreografije. Nasmijao se i rekao kako njegovi plesači nikada nisu ni stali na "špicu" (kako se u klasičnom baletu naziva stajanje na prstima). Uspjeh splitskog Baleta utoliko je veći, a uloženi napor višestruko se isplatio, uključujući i podizanje razine tehničke osposobljenosti splitske pozornice, bez obzira što se grimizna cvjetna kiša koja je trebala trajati čitav jedan prizor prebrzo istresla nad plesače kao, doduše zadržavajući efektan, cvjetni potop. Publika je ansamblu na kraju, kao rijetko kada u domaćim kazalištima, zahvalila doslovno urnebesnim ovacijama i velika je šteta što je intendantura HNK odlučila u program Splitskog ljeta uvrstiti samo ovu jednu predstavu "Magnuma" koji će se ponovno na programu naći tek tijekom sljedeće sezone.

Yehudit Arnon ešne premijere

Sedlarov film za 80. rođendan umjetnice

Yehudit Arnon u Split je došla kao gošća Splitskog ljeta gdje je u nedjelju prvi put vidjela i bila duboko ganuta polusatnim doku-

mentarcem koji je o njoj napravio Jakob Sedlar u koprodukciji Croatia filma i izraelske kuće Filmind. Film će biti prikazan najesen i na proslavi njenog 80. rođen-

dana u Izraelu, a o velikom značaju Yehudit Arnon za suvremenu izraelsku plesnu scenu u dokumentarcu govore i veliki koreograf Jiri Kylian, te Ohad Naharin, ravnatelj slavne izraelske plesne trupe Baatsheva čiji su mnogi plesači došli upravo iz njene škole. Za kraj polusatnog filma, koji donosi obilje dokumentarnog materijala, sam Kylian napravio je i snimio burleskno zabavnu rođendansku koreografiju na Mozartovu glazbu, potpuno u skladu s maštom, vedrinom i snagom kojima i danas slavjenica zarazno zrači.

podlaktici, ona samo vedro odmahne i kaže: "Ma to je samo nešto što su napisali neki ljudi". Ova potresna priča bila je sjajan prolog premijere koju je preksinoć pred prepunim auditorijem splitskog HNK izveo ansambl Baleta te kuće.

Kontinuitet intenzivnih pokreta

Rami Beer, autor "Magnuma", kolaža iz nekoliko njegovih ranijih koreografskih djela, rođen je, odgojen i plesno obrazovan upravo u kibucu Gaaton pod vodstvom Yehudit Arnon koju je naslijedio kao umjetnički direktor Kibbutz Contemporary Dance Company. Životno i umjetničko vjerovanje Yehudit Arnon je ekspresivan, snažan i u svakom trenutku krajnje intenzivan pokret kojim se izražavaju sva moguća ljudska stanja, odnosi i osjećaji, uključujući i agresiju. Tako i 70 minuta "Magnuma" predstavlja izuzetno snažan kontinuitet uvijek krajnje intenzivnih pokreta, boja, svjetla, glazbe i ritma.